

REGLEMENT INTERNE KWALITEITSCONTROLE

Gezamenlijke informatie van de Plantenziektenkundige Dienst
en het Kwaliteits-Controle-Bureau voor Groenten en Fruit

het
RIK

April 2005

Minder controles voor 'RIK-bedrijven'

Kwaliteitskeuringen in het internationale handelsverkeer zijn noodzakelijk en wettelijk verplicht. Ook het bedrijfsleven aanvaardt dat. Het gegeven, dat men vaak verschillende controlerende instanties over de vloer heeft, die voorbij gaan aan de eigen kwaliteitscontrolesystemen van bedrijven, wekt nogal eens ergernis.

Bedrijven hebben er baat bij dat hun logistieke proces zo weinig mogelijk wordt vertraagd. Hoe eenvoudiger, transparanter en beter georganiseerd, des te vlotter verloopt de handel. Dat is belangrijk voor een concurrerende positie op de wereldmarkt. De veelgehoorde vraag van het bedrijfsleven was dan ook: 'Kan er wat minder worden gekeurd en kunnen keuringen beter worden georganiseerd?'

Keuringsinstanties als de Plantenziektenkundige Dienst (PD) en het Kwaliteits-Controle-Bureau voor Groenten en Fruit (KCB) hebben oog voor de belangen die op het spel staan. Daarom is gezocht naar een werkwijze en taakverdeling die beter aansluiten bij de huidige handelspraktijk. Het 'Reglement Interne Kwaliteitscontrole' (RIK) is een belangrijke stap in die richting.

De Europese Unie (EU) heeft kwaliteit hoog in het vaandel. In de Europese wetgeving is daarom vastgelegd dat in principe alle zendingen, zowel import uit landen van buiten de EU (de zogenaamde derde landen) als export naar derde landen, worden gecon-

troleerd. Vanzelfsprekend wil Nederland in de pas lopen met de eisen van de EU.

Controle van elke zending voor de export naar derde landen betekent echter een forse verzwaring ten opzichte van de huidige praktijk. Allereerst voor het bedrijfsleven, maar vanzelfsprekend ook voor de controlerende instanties. Zeker in een land als Nederland, waar enorme volumes omgaan en het overgrote deel van de producten niet in ons land blijft, maar wordt doorgevoerd. De vraag was dus: 'Hoe komen we tegemoet aan de wens van bedrijven om rekening te houden met door hen zelf uitgevoerde kwaliteitscontroles en hoe zorgen wij ervoor dat de eis van zwaardere controles de handel niet stagneert?' Het antwoord is gevonden in het RIK.

Onder bepaalde voorwaarden kunnen bedrijven een 'RIK-bedrijf' worden. Dat betekent dat deze bedrijven met aanmerkelijk minder controles te maken krijgen. De verminderde controle speelt zowel op de

interne markt als bij export naar en import uit derde landen een rol.

In deze brochure geven wij tekst en uitleg over het RIK en gaan wij in op de eisen om een 'RIK-bedrijf' te worden. Ook de rol die

de elektronische vooraanmelding hierbij speelt wordt toegelicht. Vanzelfsprekend geeft deze brochure een algemeen beeld. Of het voor u interessant en rendabel is om 'RIK-bedrijf' te worden, hangt af van de aard en omstandigheden van uw bedrijf.

Voordelen van het RIK op een rij

- ▶ Elk bedrijf kan in principe 'RIK-bedrijf' worden, mits aan de voorwaarden is voldaan;
- ▶ 'RIK-bedrijven' worden aanmerkelijk minder gecontroleerd;
- ▶ minder controle leidt tot minder logistiek oponthoud;
- ▶ minder controle kan op termijn tot lagere collectieve kosten leiden;
- ▶ het is ook mogelijk 'RIK-bedrijf' te worden, exclusief het importdeel (zie voor uitleg elders in deze brochure);
- ▶ met name voor bedrijven die uiteenlopende producten verhandelen van verschillende herkomst, leidt het RIK tot een afname van controles;
- ▶ voor de controlerende instanties betekenen 'RIK-bedrijven' meer gerichte inspecties. Deze instanties 'vissen voortaan in de vijver waar vis zit' en besteden minder tijd aan bedrijven die hun zaken goed op orde hebben.
- ▶ **LET OP:** zoals de EU-wetgeving oplegt krijgen de niet-RIK-bedrijven bij export naar derde landen negen maanden na inwerkingtreding van het RIK te maken met verzwaarde exportcontroles.

Rolverdeling keuringsdiensten

Wanneer krijgt u met de PD te maken en wanneer met het KCB? Bij import uit derde landen staat de PD voor de volle honderd procent aan de lat, terwijl dit bij het verhandelen van Nederlandse producten het KCB is. Of het Nederlandse product binnen de EU wordt afgezet of wordt geëxporteerd naar derde landen, maakt in het laatste geval geen verschil. In beide gevallen keurt het KCB en geeft bij uitvoer naar derde landen het verplichte kwaliteitscertificaat af en zo nodig een fytosanitair certificaat. Ook bij 'gemengde' zendingen (Nederlands en buitenlands product) is het KCB de controle-

rende instantie. Bij zendingen die daarentegen volledig uit buitenlands product bestaan, controleert de PD. De herkomst van een product bepaalt dus of u met de PD of het KCB te maken krijgt. Deze werkwijze is niet anders dan voorheen.

De verdeling bij monitoring op een bedrijf is als volgt: Is er sprake van vooral Nederlands product, dan keurt het KCB, betreft het vooral buitenlands product dan komt er een PD-inspecteur. Uit het schema kunt u aflezen wie de controlerende instantie is.

WELKE ACTIVITEIT?

WIE CONTROLEERT?

WELKE ACTIVITEIT?	WIE CONTROLEERT?
▶ Export	Twee mogelijkheden: - KCB → bij 100% Nederlands product bij gemengde zending (NL-product en buitenlands product);- PD → bij 100% buitenlands product.
▶ Import	Eén mogelijkheid: → PD.
▶ Monitoring	Twee mogelijkheden: - KCB → vooral Nederlands product;- PD → vooral buitenlands product.

Controleresultaten en kwaliteitszorgsysteem – basis voor RIK

Bedrijven met goede controleresultaten en een goed zorgsysteem voor de productkwaliteit hoeven minder vaak te worden gecontroleerd, vinden de PD en het KCB. Voor die bedrijven is, in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven, het Reglement Interne Kwaliteitscontrole (RIK) opgesteld. Inmiddels heeft het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) er zijn goedkeuring aan gegeven en is het RIK in de Staatscourant gepubliceerd.

De verminderde controle speelt een rol op de interne markt, bij export naar en bij import uit derde landen. Wij zetten de verschillende aspecten op een rij.

Interne markt

Op de interne markt worden bedrijven systematisch gecontroleerd door de controlerende instanties. Dit wordt monitoring genoemd. De bezoekfrequentie wordt bepaald door eerdere controleresultaten. Logischerwijs leiden slechte controleresultaten tot meer bezoeken en goede controleresultaten tot minder bezoeken. Bovendien is de bezoekfrequentie gekoppeld aan de grootte en de aard van bedrijven. In tegenstelling tot de huidige situatie krijgt een 'RIK-bedrijf' in de toekomst nog maar enkele monitoring controles per jaar.

Een belangrijke verandering per 1 januari 2005 is ook dat het KCB en de PD hun monitoring op elkaar hebben afgestemd. Het KCB verricht vanaf die datum monitoring controles bij bedrijven met overwegend producten van Nederlandse herkomst, terwijl de PD zich richt op bedrijven, die overwegend producten van buiten Nederland in huis hebben.

Export derde landen

Zoals in de inleiding van deze brochure is opgemerkt, stelt de Europese wetgeving dat alleen kwalitatief goede producten mogen worden geëxporteerd. Vanaf

januari 2006 moeten alle zendingen naar landen buiten de EU op kwaliteit worden gecontroleerd en niet langer slechts vijf procent, zoals nu het geval is. Dit betekent een forse verzwaring van de controles. Maar als een exporteur aan de RIK-voorwaarden voldoet, blijft het controlepercentage in de nieuwe situatie vijf procent. Voor bedrijven die veel naar derde landen exporteren, is het RIK dus een interessante optie.

Import uit derde landen

De EU wil niet alleen kwalitatief goede producten exporteren, maar ook importeren. Daarom is het uitgangspunt in de Europese wetgeving op dit punt dat alle producten uit derde landen bij import worden gecontroleerd. Een uitzondering is er voor producten die uit de zogenaamde erkende derde landen komen, omdat die producten al in het land van herkomst een controlecertificaat hebben gekregen.

Nieuw is dat de PD sinds 1 januari 2005 voor importgoederen een inspectiepercentage bepaalt op basis van de controleresultaten van het voorgaande seizoen (reduced checks). Waren die resultaten goed, dan zijn er minder controles. Waren er veel afkeuringen in het voorgaande seizoen, dan worden de controles opgevoerd.

Als een aanvraag om 'RIK-bedrijf' te worden positief wordt beoordeeld, dan dragen de importeurs er voortaan zelf zorg voor dat uitsluitend importpartijen worden aangeboden, die aan de gestelde normen voldoen. De PD controleert in dergelijke gevallen slechts tien procent van het aantal zendingen. Dit is aanzienlijk minder dan bij de 'normale' import het geval is. Importpartijen moeten wel volgens de PD-procedure via CLIENT worden aangemeld. Het bedrijf kan ervoor kiezen zelf de aanmelding te doen, maar kan dit ook via de PD laten lopen. In dat laatste geval brengt de PD daarvoor kosten in rekening.

Hoe werkt de zelfcontrole in het RIK bij import?

- ▶ Kwaliteitscontroleurs van een 'RIK-bedrijf' beoordelen eerst zelf of de partij aan de EU-normen voldoet. De normen staan op de site van het Productschap Tuinbouw: www.tuinbouw.nl;
- ▶ de controlebevindingen moeten worden geregistreerd;
- ▶ vervolgens biedt u de zending via CLIENT elektronisch aan voor keuring (fytosanitair en/of kwaliteit);
- ▶ de PD controleert tien procent (of meer in geval van fyto-sanitaire controle) van de partijen;
- ▶ indien de partij volgens de PD niet voldoet aan de EU-norm wordt een maatregel opgelegd. Overeenkomstig de voorschriften van het RIK moet de maatregel als klacht worden afgehandeld.
- ▶ **LET OP: sorteren is pas toegestaan nadat de partij fyto-sanitair is vrijgegeven;**
- ▶ normaal gesproken mogen bij import dozen pas dan worden geopend als de fyto-sanitaire inspectie heeft plaatsgevonden. Wilt u – voorafgaand aan de fyto-sanitaire inspectie – toch een kwaliteitscontrole uitvoeren, dan moet dit zijn geregeld in de afspraken voor de erkende fyto-sanitaire inspectielocatie.

Toelatingseisen Reglement Interne Kwaliteitscontrole

Om deel te nemen aan het RIK moet uw bedrijf aan een tweetal voorwaarden voldoen:

1. Uw bedrijf moet goede controleresultaten hebben over een periode van zes aaneengesloten maanden. Daarvan is sprake als het gemiddelde afkeuringpercentage in die periode lager is dan tien procent. Voor de beoordeling daarvan wordt gekeken naar de resultaten van de controles, die het KCB en de PD hebben verzameld;

2. uw bedrijf moet beschikken over een zorgsysteem voor de kwaliteit van groenten en fruit (Kwaliteitscode). Dit systeem wordt gecheckt door het uitvoeren van een bedrijfsaudit. Het systeem moet zowel op papier als in de praktijk aan de voorwaarden voldoen.

Het kan voorkomen dat er geen controleresultaten bekend zijn, omdat u bijvoorbeeld een bureauexporteur bent of omdat uw bedrijf buiten de monitoring controle van het KCB of de PD valt. In dat geval wordt uw bedrijf 'onder voorbehoud' toegelaten tot het RIK. Gedurende zes aaneengesloten maanden krijgt uw bedrijf controles volgens de reguliere controlesystematiek. Daarna wordt getoetst of uw bedrijf voldoet aan de eis van een gemiddeld afkeuringpercentage dat lager ligt dan tien procent.

Kwaliteitscode

Naast het hebben van goede controleresultaten is een belangrijke eis dat een 'RIK-bedrijf' voldoet aan de Kwaliteitscode. Deze code bestaat uit een protocol en een toelichting daarop. Tijdens de audit wordt getoetst of uw zorgsysteem voor de productkwaliteit voldoet aan deze Kwaliteitscode. In het eerste jaar worden er twee audits uitgevoerd, daarna wordt volstaan met een jaarlijkse audit. De opzet van het protocol van de Kwaliteitscode sluit aan bij de bestaande kwaliteitssystemen zoals ISO 9001, BRC en IFS. De inhoud is echter niet dezelfde.

Het protocol stelt bijvoorbeeld specifieke eisen aan het zorgsysteem voor het garanderen van een goede productkwaliteit. Daarbij moet u denken aan bedrijfsprocedures, die moeten voorkomen dat afgekeurd product toch wordt verhandeld. Kortom, als u over een ISO 9001-, BRC-, of ander certificaat beschikt, betekent het niet dat u vanzelfsprekend aan het protocol van de Kwaliteitscode voldoet.

In het protocol zijn onder meer eisen opgenomen ten aanzien van:

- ▶ de uitvoering en inrichting van kwaliteitscontroles;
- ▶ kwalificaties en opleidingen van kwaliteitscontroleurs;
- ▶ onderhoud van de Kwaliteitscode.

De kosten van de audit en vervolg audits worden betaald door het aanvragende bedrijf. Voor het tarief wordt verwezen naar de website: www.kcb.nl

Exportproces bij 'RIK-bedrijf'

Afhankelijk van de samenstelling van de zending (Nederlands product en/of buitenlands product) informeert het bedrijf het KCB of de PD. De controlerende instantie bepaalt vervolgens of de zending moet worden gecontroleerd; vijf procent van de zendingen wordt op hun kwaliteit gecontroleerd. Of een fyto-sanitaire inspectie moet worden uitgevoerd, is afhankelijk van de eisen van het ontvangende land. Het 'RIK-bedrijf' is ervoor verantwoordelijk kwalitatief goede producten verzendklaar te hebben staan. Wanneer geen kwaliteitscontrole wordt uitgevoerd, dan geeft de controlerende instantie het exportcertificaat zonder meer af. Anders wordt het exportcertificaat na de kwaliteitscontrole verstrekt, tenzij producten worden afgekeurd.

Relatie import, RIK en CLIENT

Een 'RIK-bedrijf' meldt importpartijen elektronisch aan voor inspectie. In CLIENT* staan:

1. de controlepercentages die gelden voor de verschillende producten, gekoppeld aan het land van herkomst;
2. of u wel of geen 'RIK-bedrijf' bent, en;
3. of er wel of geen certificaat uit een erkend derde land beschikbaar is.

Zodra u een zending in CLIENT aanmeldt, bepaalt de computer de te inspecteren partijen.

Import uit erkende derde landen in het kort

- ▶ In principe is controle niet langer noodzakelijk;
- ▶ slechts in vijf procent van het aantal zendingen wordt nog een fysieke controle uitgevoerd. Deze norm geldt voor alle bedrijven;
- ▶ door de elektronische vooraanmelding is tijdig bekend of een partij al dan niet wordt gecontroleerd;
- ▶ de status van erkend derde land heeft geen invloed op fyto-sanitaire steekproeven. Het kan dus zijn dat groenten en fruit uit erkende derde landen toch volledig fyto-sanitair worden gecontroleerd;
- ▶ erkende derde landen zijn: India, Zwitserland, Marokko, Zuid-Afrika, Israël en Nieuw-Zeeland voor appels, peren en kiwi's;
- ▶ landen die mogelijk geïnteresseerd zijn in een erkenning van hun kwaliteitscontrolesysteem. Dit zijn: Zimbabwe, Kenia, Oeganda, Thailand, Brazilië, Tunesië, Turkije, Swaziland, Senegal, Costa Rica en Uruguay.

* CLIENT = Controle op Landbouwgoederen bij Import en Export naar een Nieuwe Toekomst

KWALITEITSCONTROLE VERSUS FYTOSANITAIRE INSPECTIE

Ondanks verminderde controles voor 'RIK-bedrijven', kunnen er situaties zijn die meer controle toch nodig maken. Dat heeft te maken met de fyto-sanitaire eisen die de EU stelt bij import en niet EU-landen stellen bij export. Ook 'RIK-bedrijven' ontkomen daar niet aan.

EXPORT

Rusland bijvoorbeeld stelt op dit moment als eis, dat alle exportpartijen en fyto-sanitair moeten worden gecontroleerd door de keuringsinstantie. 'RIK-bedrijven', die naar dit land exporteren, zullen dus ook aan deze eis moeten voldoen.

IMPORT

Een ander voorbeeld: peren uit Argentinië worden normaal gesproken honderd procent gecontroleerd vanwege de kwaliteit. Voor een 'RIK-bedrijf' geldt weliswaar een percentage van tien procent, maar fyto-sanitair hanteert de EU een percentage van vijftien procent. De regel is dat het hoogste percentage geldt. Een 'RIK-bedrijf' moet dus rekening houden met dit laatste percentage van vijftien procent. Maar dat is altijd nog veel minder dan de honderd procent, waarmee andere bedrijven te maken hebben.

Aanmelden of meer informatie?

Wilt u – na het lezen van deze brochure – meer weten over het RIK (met name over het reglement en de Kwaliteitscode) dan verwijzen wij u naar de website van het KCB: www.kcb.nl. U kunt de informatie natuurlijk ook opvragen. Wij sturen u dan een informatieset.

Wanneer u meent aan de voorwaarden te voldoen, dan kunt u een aanvraag indienen om 'RIK-bedrijf' te worden. Vervolgens begint het KCB met de toelatingsprocedure. Het aanvraagformulier voor deelname zit bij de informatieset en staat eveneens op de website van het KCB.

Voor vragen over het RIK kunt u ook bellen met de afdeling Product- en Controlezaken van het KCB, telefoon: 070 308 80 00. Informatie over importcontroles verschaft de PD. U kunt bellen met: Bedrijfsbureau Buitendienst, telefoon 0317 49 69 11) of kijken op de website: www.minlnv.nl/pd

RIK, eerste 'product' van 'Slim Fruit'

Groenten- en fruitkeuringen op een nieuwe manier inrichten en organiseren, dat was de roep uit het bedrijfsleven. Vorig jaar is daarom het project 'Slim Fruit' gestart. Dit project was een coproductie van het ministerie van LNV, de brancheorganisaties namens het bedrijfsleven, de keuringsdiensten PD en KCB en het Productschap Tuinbouw. Het project 'Check Trade' van Frugi Venta liep gedurende twee maanden parallel aan het project 'Slim Fruit'.

Gedurende de looptijd van de projecten werd duidelijk dat de wijze waarop werd gecontroleerd niet langer aansloot bij de huidige handelspraktijk. Zo nemen koelcontainers steeds meer de plaats in van pallets. Omdat koelcontainers ongeopend naar de plaats van bestemming gaan, heeft dat gevolgen voor de inspecties.

Ook worden de ketens korter. Grote retailers bijvoorbeeld, sluiten direct contracten met telers, waardoor veel tussenstappen verdwijnen. Daarnaast hebben veel bedrijven eigen kwaliteitscontrolesystemen opgezet. Toezicht daarop zou voldoende moeten zijn, waardoor controlerende instanties zich meer kunnen focussen op risicovolle zendingen.

De integratie van activiteiten op het gebied van import, export en interne markt binnen één bedrijf heeft eveneens een verandering tot gevolg, waardoor de oorspronkelijke taakverdeling tussen PD en KCB niet langer

naadloos aansluit op de dagelijkse praktijk. Het Reglement Interne Kwaliteitscontrole - aanvankelijk werd gesproken over een erkenningsregeling, operatorsregeling dan wel A+ regeling - kan worden gezien als een belangrijke stap naar het 'slimmer' regelen van controles.

Colofon

De brochure 'Reglement Interne Kwaliteitscontrole' is een gezamenlijke uitgave van de Plantenziektenkundige Dienst te Wageningen en het Kwaliteits-Controle-Bureau voor Groenten en Fruit (KCB), te Den Haag.

Aan de inhoud van deze brochure kunnen geen rechten worden ontleend.

Oplage: 2.500 exemplaren

Doelgroepen: bedrijven die handelen in groenten en fruit

Tekstbewerking: Yvelotte Backer, 'Trefwoord' Teksten, Bennekom

Eindredactie: Annet Ackerman (PD)

Foto's: Vakblad AGF, Den Haag

Opmaak en druk: Drukkerij Modern, Bennekom

april, 2005